

NACRT

OPŠTINA BAR
Crna Gora

**Program podrške razvoju preduzetništva u opštini Bar
za 2019.godinu**

Jul, 2019. godine

1. PREDMET

Program podrške razvoju preduzetništva (u daljem tekstu: Program) predstavlja šemu državne pomoći na osnovu koje se korisnicima dodjeljuje pomoć male vrijednosti, odnosno *de minimis* državna pomoć u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći („Sl.list CG“,br.12/2018) i Uredbom Komisije (EU) br.1407/2013 od 18.decembra 2013. o primjeni članova 107. i 108. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći).

Odlukom o Budžetu Opštine Bar za 2019.godinu („Sl.list CG“,br. 46/18) u okviru organa klasifikacije 10 - Sekretarijat za privredu, ekonomska klasifikacija 418 - Subvencije, podbroj ekonomske klasifikacije 418-1-1 - Preduzetništvo, a u skladu sa članom 27 stav 1 tačka 6 Zakona o lokalnoj samoupravi („Sl. list CG“, br. 2/18) , opredijeljena su sredstva u iznosu od 100.000,00€, namijenjena za realizaciju ovog programa.

Sredstva su opredijeljena za sljedeće mjere:

M1. Promocija preduzetništva kao paradigme društvenog razvoja- Za sprovođenje ove mjere opredijeljeno je 5% od ukupnog iznosa, odnosno **5.000,00 €**. Ciljevi koji se namjeravaju postići realizacijom ove mjere su: kreiranje pozitivnog odnosa društva prema preduzetništvu; promovisanje preduzetničkog poziva kroz pozitivne efekte samozapošljavanja; predstavljanje uspješnih preduzetničkih priča u cilju povećanja interesovanja za bavljenje ovim pozivom, sa posebnim naglaskom na ohrabrivanje specifičnih ciljnih grupa kao što su žene i mladi; afirmisanje preduzetničke kulture i tržišnog sistema vrijednosti. Za sprovođenje ove mjere zadužen je Sekretarijat za privredu (u daljem tekstu: Sekretarijat). Ova mjera realizovaće se kroz **poseban program aktivnosti** sadržanih u organizovanju: info dana, druženja sa uspješnim i inovativnim preduzetnicima, hakatona, sajмова, prezentacija primjera dobre prakse, organizovanju ili pružanju podrške takmičenjima iz oblasti preduzetništva, izradi i distribuciji informativno-promotivnog materijala i sl. Program ovih aktivnosti izradiće Sekretarijat, a nabavka potrebnih usluga izvršiće se u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

M2: Organizovanje mentoringa i specijalističkih obuka za sticanje poslovnih znanja,vještina i kompetencija - Za sprovođenje ove mjere opredijeljeno je 5% od ukupnog iznosa, odnosno **5.000,00 €**. Ciljevi koji se postižu ovom mjerom su: doprinos preduzetničkom učenju i unapređenju finansijske pismenosti; obezbjeđivanje informacija, savjetodavnih usluga i mentorske podrške, tzv. „soft“ podrške; ukazivanje na značaj povezivanja, udruživanja i širenja mreže poslovnih kontakata; razmjenu znanja i iskustava između potencijalnih i postojećih, uspješnih i iskusnih preduzetnika. Ova mjera realizovaće se kroz: edukativne radionice, treninge o pokretanju i vođenju biznisa, stručna predavanja, seminare, obuke, mentoring podršku

preduzetnicima, a za njeno sprovođenje zadužen je **Biznis start-up Centar Bar**¹, kao referentna organizacija u ovoj oblasti. Aktivnosti planirane ovom mjerom, a naročito sprovođenje obuke za pisanje biznis plana prema metodologiji propisanoj obrascima koji su sastavni dio ovog programa, realizovaće se tokom trajanja javnog poziva. Na taj način bi potencijalni kandidati bili dodatno ohrabreni da se prijave na Javni poziv, a njihova ideja bi, uz stručnu pomoć, dobila kvalitetnu razradu.

M3: Direktna finansijska podrška za preduzetnike - Za sprovođenje ove mjere opredijeljeno je 90% od ukupnog iznosa, odnosno **90.000,00€**. Ova mjera se sastoji u plasiranju bespovratnih finansijskih sredstava-subvencija u cilju podsticanja lokalnog ekonomskog razvoja kroz: povećanje stope uspješnosti, stope rasta preduzeća i stope preživljavanja start-up preduzeća tokom kritičnog početnog perioda poslovanja. Poseban fokus stavljen je na stimulisanje inovativnosti i kreativnosti, kao mehanizama za unapređenje konkurentnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja. Ova mjera realizovaće se putem raspisivanja Javnog poziva svim potencijalnim preduzetnicima i postojećim privrednim društvima za dodjelu subvencija, odnosno bespovratnih sredstava. Za sprovođenje ove mjere zadužena je **Komisija za raspodjelu sredstava po Programu podsticanja razvoja preduzetništva kroz finansijsku podršku** (u daljem tekstu: Komisija), koju, rješenjem, imenuje predsjednik Opštine. Sastav i nadležnosti Komisije urediće se posebnim aktom.

Ovaj Program predstavlja jedan od mehanizama strateškog usmjerenja lokalne uprave da unapređenjem sektora preduzetništva doprinese kreiranju stimulativnog lokalnog poslovnog okruženja, razvoju tržišne ekonomije i jačanju Crne Gore kao preduzetničkog društva, pa je kao takav, usaglašen sa nacionalnim dokumentima na kojima počiva sveobuhvatna razvojna politika Crne Gore: *Pravci razvoja Crne Gore 2018-2021. godine, Strateške smjernice za razvoj MSP 2018-2021, Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP) u Crnoj Gori za period 2018-2022. godine.*

Preduzetništvo je važan činilac ukupnog ekonomskog razvoja i privredne stabilnosti društva. *Dinamičan, održiv i inkluzivan ekonomski rast* predstavlja strateški utvrđenu viziju

---

¹ Fondacija BSC Bar je dio mreže lokalnih biznis centara Ministarstva ekonomije, a osnovan je od strane Opštine Bar i lokalnih partnera 2009-te godine. Radi se o instituciji koja ima značajne reference u pružanju institucionalne podrške za razvoj preduzetništva, malih i srednjih preduzeća kroz organizovanje obuka i treninga poslovnih vještina, pružanje konsultantskih usluga, mentorstvo, finansiranje kroz takmičenje najboljih biznis planova i ustupanje poslovnog prostora u biznis inkubatoru pod povoljnim uslovima. BSC Bar prepoznat je u Strategiji inovativne djelatnosti (2016 – 2020) str 15, Strateškim smjernicama razvoja MSP 2017-2021 str 18. gdje su prikazani značajni rezultati koje je ostvario, Strategiji regionalnog razvoja Crne Gore 2014-2020, str. 39 i Industrijska politika Crne Gore do 2020. godine, str 82, Strategiji razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori 2018-2022 str 89, 94, 95, 115. BSC Bar je ostvario značajne rezultate (od osnivanja 2009-te god inkubatorom je podržano 164 preduzeća, zaposleno 488 lica, edukovano na treninzima poslovnih vještina preko 3000 mladih u Crnoj Gori) što ga čini kvalifikovanim za sprovođenje mjere 2 Programa.

razvoja Crne Gore za čije ostvarenje je neophodna aktivacija svih raspoloživih ljudskih potencijala. Podizanje konkurentne sposobnosti ekonomije počiva na valorizaciji ljudskog kapitala i izgradnji kvalitetne preduzetničke infrastrukture. Promovisati duh preduzetničke kulture, stimulisati ljude da razmišljaju na preduzetnički način i ohrabriti ih da prepoznaju mogućnost za svoje radno angažovanje u sektoru preduzetništva je važan zadatak koji zahtijeva sistemski pristup i primjenu niza podsticajnih mehanizama. Jedan od takvih mehanizama je upravo ovaj program koji ima za cilj kreiranje stimulativnog poslovnog okruženja kroz razne vidove promocije preduzetništva, zatim unapređenje preduzetničkih znanja i kompetencija, kao i jačanje finansijske podrške za sektor preduzetništva, odnosno mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP) i podsticanje osnivanja novih preduzeća. Kreiranje poslovnog ambijenta podsticajnog za razvoj preduzetništva jedan je od preduslova podizanja nivoa ekonomije, a time i povećanje standarda građana, uz otvaranje novih radnih mjesta.

Ovim programom propisuju se ciljevi, namjena i iznos, uslovi i postupak dodjele i kontrole namjenskog korišćenja sredstava dodijeljenih kao *de minimis* državna pomoć.

2. POVEZANOST PROGRAMA SA STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Program podrške razvoju preduzetništva usaglašen je sa krovnim razvojnim implementacionim dokumentom „**Pravci razvoja Crne Gore 2018-2021. godine**“², kojim je utvrđena vizija socio-ekonomskog razvoja. Preduzetništvo je identifikovano kao jedan od starteških prioriteta i uključeno u pravac razvoja “pametan rast”, kao mehanizam unapređenja poslovnog okruženja. Realizacijom odgovarajućih reformskih mjera i aktivnosti kreira se poslovni ambijent podsticajan za investiranje i razvoj preduzetništva, odnosno za podizanje nivoa ekonomije i time povećanje standarda građana, uz otvaranje novih radnih mjesta. U **odjeljku 4.1.2. Mala i srednja preduzeća** navodi se da je od „posebnog značaja razvoj preduzetništva i bolje korišćenje razvojnih potencijala malih i srednjih preduzeća (MSP), u sektorima koji će dati značajan doprinos privrednom rastu i razvoju i konkurentnosti ekonomije.“³ Predložene mjere u okviru sprovođenja politike razvoja MSP su:

- unapređenje mehanizama finansijske podrške MSP kroz unapređenje pristupa finansirama za lica koja planiraju da započnu biznis i za MSP koja teže da poboljšaju efikasnost i produktivnost svog poslovanja;
- unapređenje preduzetničke infrastrukture i jačanje preduzetničkih znanja i vještina;
- unapređenje konkurentnosti MSP.

---

²Dokument ”Pravci razvoja Crne Gore 2018-2021” donijela je Vlada Crne Gore na prijedlog Ministarstva finansija, na sjednici održanoj dana 28. 12. 2017. godine, što je, između ostalog, bila obaveza Crne Gore kao zemlje kandidata za članstvo u EU.

³ Ministarstvo finansija Crne Gore, “Pravci razvoja Crne Gore 2018-2021” , decembar 2017.godine, str.34

Kontinuirano unapređenje i kreiranje novih programa podrške jedna je od mjera koja je predviđena i “**Strateškim smjernicama za razvoj MSP 2018-2021**”, dokumentu koji je predstavljao polaznu osnovu i okvir za izradu Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP) u Crnoj Gori za period 2018-2022. godine. U okviru strateške smjernice **4.2 Unapređenje preduzetničke infrastrukture i jačanje preduzetničkih znanja i vještina** identifikovani su mehanizmi pomoći koji doprinose njenoj realizaciji. U ovom kontekstu posebno naglašavamo predloženu mjeru unapređenja informativne, savjetodavne i finansijske podrške za osnivanje novih preduzeća. Dalje unapređenje pristupa i raspoloživosti finansijskim sredstvima predstavlja neophodan preduslov kako za osnivanje novih, tako i za jačanje produktivnosti preduzeća koja već posluju, pri čemu treba težiti usklađivanju ponude instrumenata sa potrebama i tražnjom od strane preduzetničkog sektora, kako bi što više preduzetnika dobilo finansijsku podršku. Unapređenjem finansijske ponude doprinijeće se povećanju broja MMSP i otvaranju novih radnih mjesta, doprinosu BDP-u i dostizanju dinamičnijeg regionalnog razvoja.

Implementacija širokog spektra programa i usluga koje će dalje jačati sektor preduzetništva obezbjeđuje se i na osnovu **Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP) u Crnoj Gori za period 2018-2022. godine**⁴. Vizija Strategije razvoja MMSP u Crnoj Gori jeste “razvijena tržišna ekonomija, koja ima konkurentan sektor MMSP, u kojoj je prihvaćen koncept održivog razvoja zasnovanog na znanju i inovativnosti i koji doprinosi jačanju Crne Gore kao preduzetničkog društva.”⁵ Za ostvarivanje vizije definisano je pet strateških ciljeva: 1. poslovni ambijent, 2. pristup finansijama, 3. olakšavanje sticanja potrebnih znanja i vještina, 4. jačanje konkurentnosti i 5. promociju preduzetništva mladih, žena i socijalnog preduzetništva. U okviru strateškog cilja **SC 2. Unapređenje pristupa izvorima finansija za MSP**, operacionalizovana je mjera **M2: Unapređenje ponude i mogućnosti korišćenja bespovratne podrške (grantova)**. Ovom mjerom nastoji se prevazići jedna od osnovnih prepreka unapređenju konkurentnosti MMSP koja se odnosi na otežan pristup finansijskim instrumentima.

Evropska unija ističe preduzetništvo kao jedan od prioriteta za budućnost evropske privrede, pa shodno tome jedan od tri glavna politička seta kojima definiše poglavlje **Preduzetništvo i industrijska politika** odnosi se na preduzetničku politiku. Prema smjernicama strategije “**Evropa 2020 za rast i zapošljavanje**”, principi navedeni u okviru te politike imaju za cilj stvaranje najboljeg okruženja za poslovanje, povećanje domaćih i stranih investicija, unapređenje malih i srednjih preduzeća (MSP), postizanje industrijske proizvodnje i jačanje konkurentnosti. Putem mnogobrojnih programa finansijske pomoći za podsticaj preduzetništva i

---

⁴Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP) u Crnoj Gori za period 2018-2022. godine,- Predlog-, jul 2018.godine

⁵ Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP) u Crnoj Gori za period 2018-2022. godine,- Predlog-, jul 2018.godine, str. 28

industrije Evropska unija ima za cilj promovisanje programa putem kojih će biti olakšan proces započinjanja sopstvenih biznisa kao i mogućnost otvaranja novih mjesta za zaposlenje.

Pored državnog aparata na nacionalnom nivou, značajnu ulogu u sprovođenju reformskih mjera za podršku preduzetništvu imaju i jedinice lokalne samouprave. Efikasan i proaktivan pristup lokalne uprave predstavlja značajan činilac lokalnog razvoja koji direktno utiče na razvoj preduzetničkog sektora, jačanje pozicije MMSP na tržištu i otvaranje novih radnih mjesta. U tom cilju kreiran je i ovaj program koji predviđa realizaciju specifičnih mjera i aktivnosti propisanih navedenim strateškim dokumentima.

3. ANALIZA LOKALNIH USLOVA

Bar je najveći grad na Crnogorskom primorju. Prema poslednjem popisu u opštini Bar živi 40 037 stanovnika od čega 13 719 stanovnika živi u administrativnom centru. Opština Bar je takođe karakteristična po izraženim migracijama, naročito doseljavanju mlađe populacije iz unutrašnjosti Crne Gore. S obzirom na to da je ovo primorska opština i grad sa najvećim brojem sunčanih dana na Mediteranu, može se zaključiti da grad predstavlja atraktivnu turističku destinaciju. Međutim, opština Bar ne zavisi od turizma i turističke sezone, jer su u Baru razvijeni i drugi sektori. Ekonomiju Bara dugo vremena su karakterisala velika preduzeća kao što su: Luka Bar, Primorka, Željeznica i sl. koja su zapošljavala veliki broj radnika. Od velikih sistema trenutno je ostala samo Luka Bar koja je u procesu privatizacije, dok ostatak ekonomije čine mala i srednja preduzeća raznih djelatnosti.

Prema podacima Ministarstva ekonomije, u Baru je locirano 9,9 % mikro, malih i srednjih preduzeća od ukupnog broja registrovanih u Crnoj Gori. Sektor mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP) pokazuje tendenciju rasta, a njihov broj je prema podacima Poreske uprave, u 2017. godini u odnosu na 2011, povećan za 44 % , odnosno na ukupno 26.755. Broj privrednih subjekata sa teritorije opštine Bar koji su predali završne finansijske iskaze za 2017.godinu je 1.588. U njima je ukupno zaposleno 6.395 lica. Posmatrano prema broju zaposlenih, najveći broj preduzeća sa teritorije opštine Bar potpada pod kategoriju mikro preduzeća jer zapošljava manje od 10 lica (836 preduzeća imaju jednog zaposlenog, a 548 od 2 do 5 zaposlenih lica). 204 privredna subjekta zapošljavaju više od 5 lica. Vrijednost stalne imovine privrednih subjekata u Baru iznosi 582.314.107 eura, vrijednost obrtnih sredstava kojima raspolažu iznosi 232.996.791 eura. Od iskazanog ukupnog prihoda u iznosu 298.114.637 eura, vrijednost bruto isplaćenih ličnih dohodaka iznosila je 34.496.744 eura.

Podatak koji je posebno indikativan i koji ukazuje da je privrednim subjektima potrebna dodatna podrška i pomoć u poslovanju, odnosi se na ostvarenu dobit. Naime, dobit je ostvario

541 privredni subjekat u vrijednosti od 22.429.729 eura, dok je gubitak prikazalo njih 845 u iznosu od 37.779.064 eura. Finansijski rezultat nijesu prikazala 202 privredna subjekta.

Bar - pregled broja privrednih subjekata, prihoda, zarada i broja zaposlenih⁶

	Broj priv. subj.	0 -1 zap.	2-5 zap.	6-50 zap.	51-100 zap.	101-250 zap.	preko 250 zap.
Poljopriv. i preh. industrija	58	23	21	14	0	0	0
Šumarstvo i drvoprerađiva	5	1	3	1	0	0	0
Trgovina	522	271	190	58	1	2	0
Građevinarstvo	181	107	54	17	3	0	0
Saobraćaj	140	61	50	25	2	1	1
Turizam	308	136	125	45	2	0	0
Energ. sektor	6	4	2	0	0	0	0
ICT	125	73	35	17	0	0	0
Komunalna privreda	21	10	6	3	0	1	1
Ostale usluge	179	129	46	4	0	0	0
Ostala proizvodnja	43	21	16	6	0	0	0
Ukupno priv. subjekata 1,588		836	548	190	8	4	2
NVO i sport.klubovi	411		%				%
UKUPNO	1,999						

	Prihodi	Prihodi - učešće%	Bruto ispl. zarade	Broj zaposlenih	Zaposl. - učešće
Poljopriv. i preh. industrija	5,673,040	1.9	841,440	227	2.4
Šumarstvo i drvoprerađiva	571,109	0.2	66,938	19	0.2
Trgovina	123,708,414	41.5	7,820,640	1,863	22.7
Građevinarstvo	43,259,025	14.5	2,680,685	637	7.8
Saobraćaj	62,429,018	20.9	11,125,117	1,187	32.2
Turizam	28,528,900	9.6	5,349,566	1,210	15.5
Energ. sektor	237,135	0.1	43,760	10	0.1
ICT	8,177,563	2.7	1,546,488	369	4.5
Komunalna privreda	12,109,610	4.1	3,948,622	483	11.4
Ostale usluge	9,756,128	3.3	708,230	275	2.1
Ostala proizvodnja	3,664,695	1.2	365,258	115	1.1
Ukupno	298,114,637	100.0	34,496,744	6,395	100.0

⁶ Privredna komora Crne Gore, publikacija "Crnogorska privreda u 2018 godini", strana 123

Očekivani rezultati implementacije ovog programa su da unaprijedi poslovanje postojećih privrednih subjekata kroz uvođenje inovativnih mjera i da se na bazi podsticanja generisanja jedinstvenih i profitabilnih biznis ideja registruju novi privredni subjekti čije poslovne djelatnosti će garantovati održive rezultate.

4. CILJEVI

Opšti cilj Programa je podsticanje dinamičnog, održivog i inkluzivnog **lokalnog ekonomskog razvoja** kroz sistemsko unapređenje uslova za bavljenje preduzetništvom zasnovanih na *promociji i afirmaciji preduzetništva, razvoju preduzetničkih sposobnosti i kapaciteta i direktnu podršku realizaciji preduzetničkih ideja.*

Specifični ciljevi Programa su:

- razvoj društvene svijesti o značaju preduzetništva i podsticanje preduzetničke inicijative;
- unapređenje preduzetničkih znanja, vještina i kompetencija;
- podsticanje samozapošljavanja i zapošljavanja na bazi otvaranja novih radnih mjesta u sektoru preduzetništva;
- podrška početnicima za otpočinjanje samostalnog poslovanja kroz osnivanje novih privrednih subjekata;
- stimulisanje daljeg rasta postojećih MMSP.

5. NAMJENA, IZNOS SREDSTAVA I OPRAVDANI TROŠKOVI

Sredstva opredijeljena Programom mogu se koristiti za sledeće namjene:

U okviru realizacije mjere 1. **Promocija preduzetništva kao paradigme društvenog razvoja**, sredstva se mogu koristiti za planiranje, izradu i sprovođenje promotivne kampanje o značaju razvoja preduzetništva na lokalnom nivou, organizaciju manifestacija koje doprinose promociji i popularizaciji preduzetništva kod šire populacije, kao i izradu štampanih i multimedijalnih publikacija. Pod opravdanim troškovima za realizaciju ove mjere ubrajaju se:

- osmišljavanje i brendiranje kampanje (slogan, logo),
- izrada promotivnog video spota,
- dizajn, nabavka i štampanje promotivnog materijala,
- zakup prostora,
- dnevnice i honorari za učesnike,
- troškovi reprezentacije.

U okviru realizacije mjere 2. **Organizovanje specijalističkih obuka za sticanje poslovnih znanja, vještina i kompetencija** sredstva se mogu koristiti za sprovođenje programa obuka i mentorstva čiji je cilj razvoj preduzetničkih sposobnosti i unapređenje kapaciteta za pisanje biznis planova i investicionih projekata. Pod opravdanim troškovima za realizaciju ove mjere ubrajaju se:

- izrada plana i programa obuke,
- nadoknada za usluge predavača i mentora,
- administrativni troškovi i
- troškovi kancelarijskog materijala.

U okviru mjere 3. **Direktna finansijska podrška za preduzetnike**, sredstva se mogu koristiti za raspodjelu preduzetnicima sa teritorije opštine Bar kao podrška projektima, prijavljenim i odobrenim po osnovu Javnog poziva, u cilju pokretanja i unapređenja njihovog poslovanja. Finansijska sredstva će se odobravati u svrhu započinjanja sopstvenog biznisa, unapređenja postojećeg biznisa i otvaranja novih radnih mjesta. Odobrena sredstva se mogu koristiti isključivo za finansiranje opravdanih troškova. Pod *opravdanim troškovima*, u tom smislu, smatraju se troškovi ulaganja u *materijalnu i nematerijalnu imovinu* i *operativni troškovi* koji uključuju troškove osoblja i administrativne troškove.

Najviši iznos dodijeljenih sredstava po odobrenom projektu ne može iznositi više od 15% (13.500,00€) od ukupnog iznosa sredstava opredijeljenih Budžetom i namijenjenih za realizaciju ove mjere. Odobreni projekat se, po pravilu, finansira u iznosu koji ne može biti manji od 80% od iznosa sredstava navedenog u prijavi. Ukoliko je ukupna vrijednost projekta veća od iznosa sredstava koji se može odobriti ovim programom, kandidat je dužan da navede druge izvore finansiranja projekta u cilju njegove cjelokupne realizacije. Kandidat može prijaviti najviše dva projekta, s tim da se mogu dodijeliti sredstva za finansiranje samo jednog.

Prilikom sprovođenja Programa poštovaće se **princip kumulacije**, odnosno iznos pomoći po ovom programu zajedno sa ostalim pomoćima koje dodjeljuje Opština Bar i drugi davaoci za iste opravdane troškove neće prelaziti dozvoljene intenzitete u iznosu od 200.000,00€ po korisniku u periodu od prethodne tri fiskalne godine.

Finansijska sredstva neće se odobriti za sledeće namjene:

- za realizaciju aktivnosti koje su u nadležnosti ili odgovornosti Vlade, kao što je formalno obrazovanje, formalna zdravstvena zaštita i sl.
- za poljoprivredne djelatnosti (koje se inače podržavaju iz opštinskog Agrobudžeta);
- za kupovinu i raspodjelu humanitarne pomoći;
- za kupovinu bilo kojih transportnih vozila;
- za jednokratnu izradu, pripremu i štampanje knjiga, brošura, biltena, časopisa i slično, ukoliko objava takvih publikacija nije dio nekog šireg programa ili sveobuhvatnijih i kontinuiranih aktivnosti;

- za aktivnosti koja se smatraju nezakonitim ili štetnom po okolinu i opasnom za ljudsko zdravlje: igre na sreću, duvan, alkoholna pića (izuzev proizvodnje vina i voćnih rakija);
- za novčane kazne, troškovi parničnog postupka;
- za troškove nastale van tekuće godine u kojoj je objavljen Poziv;
- za plaćanja u gotovini, naturi i plaćanja putem robne razmjene;
- za najam, održavanje i amortizaciju objekata i poslovnih prostora;
- za kupovinu gotovih proizvoda u cilju preprodaje;
- za nemoralne i nelegalne aktivnosti;
- bankarstvo i osiguranje
- građevinarstvo u dijelu izgradnje gotovih stambeno-poslovnih jedinica.

6. NAČIN REALIZACIJE

6.1. Javni poziv

Javni poziv za učešće u *Programu podsticanja razvoja preduzetništva kroz finansijsku podršku* raspisuje Komisija. Javni poziv se objavljuje na web sajtu Opštine Bar. Obavještenje o Javnom pozivu objavljuje se u jednom štampanom dnevnom mediju koji se distribuira na teritoriji Crne Gore, putem lokalnog javnog emitera i na drugi pogodan način.

Poziv za učešće u Programu otvoren je **45 dana** od dana njegovog objavljivanja.

Poziv se može raspisati dva puta godišnje.

U slučaju da sredstva planirana Budžetom Opštine za ovu namjenu ne budu u cjelosti raspodijeljena za kandidovane biznis planove po prvom Pozivu, raspisuje se novi Poziv, najkasnije do isteka drugog kvartala tekuće godine.

Javni poziv naročito sadrži: informacije o Programu, ukupan iznos sredstava koja se raspodjeljuju po Programu, najviši i najniži iznos sredstava koji se može dodijeliti za finansiranje svake pojedinačne biznis ideje, uslove za podnošenje prijave, podatke o dokumentaciji koja se prilaže uz prijavu, kriterijume za ocjenjivanje, rok i način dostavljanja prijave i dokumentacije, informacije o svim informativnim sastancima koji će se održati tokom trajanja Poziva, kao i druge podatke od značaja za sprovođenje Poziva.

6.2. Korisnici bespovratnih sredstava

Pravo da se prijave na Javni poziv imaju nezaposlena lica koja se nalaze na evidenciji ZZZCG- Biro rada Bar, preduzetnici koji su registrovani u CRPS-a sa sjedištem na teritoriji opštine Bar, kao i potencijalni preduzetnici koji žele da razviju svoju biznis ideju i započnu samostalno poslovanje.

Ukoliko podnosilac prijave nema registrovanu djelatnost, u slučaju da mu sredstva budu odobrena, mora svoju djelatnost registrovati u neki od oblika organizovanja koji predviđa Zakon o privrednim društvima, ili na način definisan pravilima djelatnosti kojima namjerava da se bavi (zanatlije, PZU i sl.), najkasnije do dana potpisivanja Ugovora.

Tokom procesa evaluacije biznis ideje, kandidati koji pripadaju socijalno osjetljivim skupinama (korisnici socijalne pomoći, samohrani roditelji, osobe sa invaliditetom, pripadnici RAE populacije, dugoročno nezaposleni), kako i kandidati koji pripadaju specifičnim ciljnim grupama (žene, mladi, stanovnici ruralnih područja) mogu po tom osnovu biti afirmativno vrednovani sa dodatnih 5 bodova, od ukupno 100, što će biti posebno označeno u evaluacionom formularu.

6.3.Prijava na poziv

Prijava na Poziv se podnosi na propisanom obrascu koji je sastavni dio ovog programa (u daljem tekstu: Obrazac). Obrazac će biti dostupan u elektronskoj verziji na web sajtu Opštine Bar i u štampanoj verziji u Građanskom birou Opštine.

Prijava na Poziv se podnosi u roku od 45 dana od dana njegovog objavljivanja.

Prijava i prateća dokumentacija predaje se u zatvorenoj i zapečaćenoj koverti sa naznakom „Prijava na javni poziv za raspodjelu sredstva u okviru Programa podsticanja razvoja preduzetništva kroz finansijsku podršku“, u Građanskom birou Opštine Bar ili šalje poštom na adresu „Bulevar revolucije 1, 85000 Bar – Sekretarijat za privredu”.

Fizička lica koje ZAPOČINJU biznis prilažu:

- prijavu za učešće u Programu sa izrađenim biznis planom (Obrazac 1) u tri štampane i jednu el. verziju na CD-u;
- biografiju (CV);
- uvjerenje da se lice nalazi na evidenciji ZZZ (ukoliko je u pitanju nezaposleno lice);
- ovjerenu fotokopiju lične karte;
- potvrdu o neosuđivanosti za krivična djela protiv privrede i krivična djela protiv imovine;
- pismo preporuke ili namjere.

Privredna društva i preduzetnici koje planiraju RAZVOJ POSLOVANJA prilažu:

- prijavu za dodjelu bespovratnih sredstava sa izrađenim biznis planom (Obrazac 1) u tri štampane i jednu el. verziju na CD-u;
- ovjerenu fotokopiju lične karte;
- potvrdu o neosuđivanosti za krivična djela protiv privrede i krivična djela protiv imovine;

- pismo preporuke ili namjere
- rješenje o upisu krajnjeg korisnika u sudski registar, odnosno registar nadležnog opštinskog organa;
- rješenje o registraciji za PDV, ako je krajnji korisnik obveznik PDV-a;
- važeći statut privrednog društva;
- original ili ovjerenu fotokopiju obrazaca ovjerenih potpisa lica ovlašćenih za zastupanje (OP) i važeći karton deponovanih potpisa;
- potvrda Poreske uprave o urednom izmirivanju poreza i doprinosa, ne starija od 30 dana;
- potvrda nadležnih organa Opštine Bar o uredno izmirenim obavezama po osnovu poreza na nepkretnost za 2018. godinu
- komplet obrazaca za godišnje račune (bilans stanja, bilans uspjeha, bruto bilans -zaključni list, analitika kupaca i dobavljača) za prethodnu godinu;
- odgovarajući obrazac za posljednji mjesec uplate poreza i doprinosa za zaposlene ovjeren od Poreske uprave, kao dokaz o broju zaposlenih;
- Izjava podnosioca prijave o ranije primljenoj državnoj pomoći (Obrazac 2)

Svi podnosioci prijave dužni su da daju pisanu izjavu o tome da li su u tekućoj godini, kao i tokom prethodne dvije fiskalne godine bili korisnici državne pomoći male vrijednosti i ako jesu da naznače po kojem osnovu i u kojem iznosu.

Društvo/preduzetnik može podnijeti prijavu za ukupan iznos ili za dio sredstava za realizaciju aktivnosti iz biznis plana i dužan je da to naznači.

Radi postizanja jednakih uslova za sve učesnike Konkursa, kao i metodološkog postupka kojim će se izvršiti pravična selekcija biznis planova koji se kandiduju za dodjelu sredstava, propisuje se Forma za podnošenje prijedloga biznis planova, koja je sastavni dio ovog Programa.

6.4. Administrativna provjera

Komisija otvara blagovremeno podnijete zapečaćene kovertе na prvoj sjednici nakon isteka roka za podnošenje prijave. Utvrđivanje potpunosti dokumentacije tražene Javnim pozivom evidentira se u posebnom formularu koji je sastavni dio ovog programa (Obrazac-3).

Ukoliko Komisija utvrdi da neko lice/ preduzetnik /društvo nije dostavilo potpunu i urednu dokumentaciju traženu Javnim pozivom, ista će u roku od 10 dana od dana završetka Javnog poziva objaviti na web sajtu Opštine listu tih kandidata, uz ukazivanje na utvrđene nedostatke. Kandidati su dužni da otklone utvrđene nedostatke u roku od 7 dana od dana objavljivanja liste.

Ukoliko kandidat ne otkloni nedostatak u predviđenom roku, Komisija će zaključkom odbaciti prijavu.

6.5. Kriterijumi za evaluaciju projekata

Komisija vrši evaluaciju pristiglih projekata prema sljedećim kriterijumima:

- Društveno-ekonomska korisnost i opravdanost biznis ideje - do 40 bodova
- Kvalitet inovativne aktivnosti – do 20 bodova
- Konkurentnost i održivost biznis ideje - do 20 bodova
- Kvalitet biznis plana - do 20 bodova

Svaki član Komisije dodjeljuje bodove za svaki od navedenih kriterijuma. Najviši ukupan broj bodova koje biznis plan može dobiti od strane jednog procjenjivača iznosi 100 bodova. Bodovanje se vrši na posebnom obrascu (Obrazac br.4- Evaluacioni formular) koji je sastavni dio ovog Programa. Bodovi se dodjeljuju zaokruživanjem broja na datoj bodovnoj skali u skladu sa zastupljenošću elemenata opisanih podkriterijumom, a ukupan broj bodova za taj kriterijum se upisuje u kolonu „Broj bodova“. Konačna ocjena projekta predstavlja zbir bodova svih članova Komisije podijeljen brojem članova Komisije (prosječna ocjena biznis plana).

Komisija će tokom postupka procjenjivanja organizovati intervju sa podnosiocima prijave radi usmenog obrazloženja biznis plana i dobijanja dodatnih informacija.

6.6. Utvrđivanje rang liste

Na osnovu prosječne ocjene pojedinačnih projekata Komisija utvrđuje konačnu rang listu.

6.7. Odluka o odobravanju sredstava

Komisija donosi Odluku o odobravanju sredstava za podršku preduzetništva na osnovu utvrđene rang liste.

U slučaju da dva ili više biznis planova dobije isti broj bodova, te raspoloživa sredstva nijesu dovoljna za njihovo finansiranje, a samo jedan od njih je plan za otpočinjanje biznisa – Start up, sredstva će se dodijeliti Start up planu.

U slučaju da dva ili više biznis planova dobije isti broj bodova, te raspoloživa sredstva nijesu dovoljna za njihovo finansiranje, a nijedan od njih nije start up ili su oba start up plana, sredstva će se dodijeliti za biznis plan na osnovu odluke donijete većinom glasova od ukupnog broja članova Komisije.

Komisija je dužna da donese Odluku o odobravanju sredstava u roku od 30 dana od dana zatvaranja Poziva.

Odluka o odobravanju sredstava sadrži:

- naziv društava/preduzetnika kojima su odobrena sredstva;
- podatke o odgovornom licu društava/preduzetnika kojima su odobrena sredstva;
- naziv biznis plana;
- iznos sredstava odobrenih od strane Komisije za svaki od biznis planova;
- ukupan iznos sredstava potreban za realizaciju svakog plana sa podacima o ostalim eventualnim prihodima;
- obrazloženje razloga za odbijanje, uključujući bodovnu listu, za sve odbijene planove.

Odluka o odobravanju sredstava dostavlja se svim učesnicima Poziva, objavljuje na web-sajtu Opštine, preko lokalnog javnog emitera i na drugi pogodan način.

7. ZAKLJUČIVANJE UGOVORA

Nakon donošenja Odluke o odobravanju sredstava za podršku preduzetništvu i njenog javnog objavljivanja, predsjednik Opštine sa preduzetnikom/ odgovornim licem u privrednom društvu kojem su odobrena sredstva, u roku od 10 dana od dana donošenja Odluke, zaključuje Ugovor kojim se uređuju međusobna prava i obaveze u vezi sa korišćenjem odobrenih sredstava, izvještavanjem i nadzorom nad realizacijom biznis plana.

Ugovor naročito sadrži novčani iznos koji se dodjeljuje za realizaciju projekta, naznaku da se radi o pomoći male vrijednosti odnosno o *de minimis* državnoj pomoći, namjene za koje se dodijeljena sredstva mogu upotrijebiti, način i dinamiku prenosa sredstava i obavezu podnosioca prijave o povraćaju dodijeljenih sredstava u slučaju njihovog nekorišćenja ili nenamjenskog korišćenja.

Realizaciju zaključenog Ugovora prati Komisija.

8. PRAĆENJE REALIZACIJE BIZNIS PLANA I PROCJENA USPJEŠNOSTI

Praćenje realizacije svih biznis planova vrše članovi Komisije.

Tokom vršenja nadzora nad namjenskim korišćenjem sredstava i praćenja dinamike realizacije odobrenog projekta, korisnici sredstava su dužni da Komisiji omoguće uvid u finansijsku dokumentaciju i kontrolu realizacije planiranih aktivnosti. Obim planiranih aktivnosti koji je naveden u prijavi projekta ne može se mijenjati bez prethodne saglasnosti Komisije.

Posjete preduzetnicima/privrednim društvima će se organizovati po prethodnom obavještenju, najmanje 2 dana unaprijed. Tokom posjete izvršiće se neposredan uvid u način i stepen sprovođenja aktivnosti navedenih u biznis planu, opravdanost napravljenih troškova i drugi elementi od značaja za realizaciju biznis plana.

Ukoliko Komisija u postupku kontrole posumnja u postojanje bilo kakvih nepravilnosti u vezi sa sprovođenjem projektnih aktivnosti o tome će obavijestiti Poresku upravu, Upravu policije i druge nadležne organe.

Komisija će završnu kontrolu svih projektnih aktivnosti sprovesti u roku od najkasnije 30 dana od dana isteka roka za ispunjenje ugovornih obaveza.

9. IZVJEŠTAJ O REALIZOVANIM BIZNIS PLANOVIMA

Društvo/preduzetnik kojem su dodijeljena sredstva za biznis plan podnosi Komisiji izvještaj o njegovoj realizaciji sa finansijskim izvještajima, do isteka godine za koju su sredstva dodijeljena.

U cilju upoznavanja šire javnosti sa realizovanim biznis planovima Komisija može, na odgovarajući način, do raspisivanja novog konkursa, javno predstaviti realizovane aktivnosti i ostvarene rezultate društava/ preduzetnika čiji su biznis planovi podržani.

Komisija podnosi Skupštini izvještaj o podržanim biznis planovima, iznosu dodijeljenih sredstava, realizovanim projektima i njihovim efektima.

Izvještaj se podnosi u prvom kvartalu naredne godine za prethodnu godinu.